MEJDS. 2017; 7:91.
Published online 2018 Mar. **Research Article**

A Comparative Study of the Effectiveness of Davis and Davis and Sina Methods on Reading Performance among Iranian Dyslexic Students

Reyhane Tajmir Riahi[1], *Mahshid Tajrobehkar[2]

Author Address
1. MA Student in Clinical psychology, Department of psychology, Islamic Azad University, Kerman, Iran;
2. PhD in Educational psychology, Psychology sciences Department, Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran.
***Corresponding Author Address:** Psychology Department, faculty of literature and Human Sciences, Bahonar University of Kerman, Kerman, Iran.
***E-mail:** m.tajrobehkar@uk.ac.ir

Received: 2016 November 26; **Accepted:** 2017 March 11

Abstract
Objective: The main goal of the present study was to compare the effects of Davis method with an eclectic combination of Davis and Sina methods on reading fluency and comprehension of Iranian female dyslexic students. Dyslexic children may know many words and some of them easily use them in conversation, but they are unable to identify and understand them in writing or print. Some even can read the words but cannot understand their meanings. There are several methods for training and rehabilitation of children with special learning disorders. Davis method, the latest and the most comprehensive one, is a multi-sensory method which is used to treat people with dyslexia in the form of a combinational approach. On the other hand, Sina is a means to teach reading and spelling, using multi-sensory Fernald approach. The main purpose of this device is to teach reading, spelling, and finally writing to children who have learning difficulties.
Methods: This is a two-group pretest-posttest quasi-experimental research. The population of the study was all dyslexic students in grades two and three in elementary schools in district one in Kerman-Iran in 2015-2016 school year. Convenience sampling was used to recruit 30 participants. After the administration of Wechsler Intelligence Scale for Children (Wechsler, 1974) and Reading and Dyslexia Test (Korminori and Moradi), the participants were assigned to the experimental group and control groups in equal numbers. Group one received training in Davis method, while group two was instructed through an eclectic combination of Davis and Sinai methods. After the intervention, the Reading and Dyslexia tests were administered to both groups. The research instruments were Karami Nuri and Moradi reading and dyslexia test and the fourth edition of the Wechsler intelligence scale.
Results: Varianve-covariance analysis revealed a statistically significant difference in reading test obtained in posttest in favor of the students who had received trading through eclectic combination of Davis and Sina methods.
Conclusion: Although Davis method opened the way to serous treatment of dyslexia among children, it is now high time to consider other alternatives.
Keywords: Davis Method, Davis and Sina Method, Reading Performance, Dyslexia.

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1396.7.0.65.3]

Copyright © 2016, MEJDS. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله مطالعات ناتوانی ۱۳۹۶؛ (۷):۹۱.

انتشار برخط اسفندماه ۱۳۹۶ مقاله پژوهشی اصیل

مقایسهٔ اثربخشی روش «دیویس» با تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا» بر بهبود عملکرد خواندن دانش‌آموزان دختر نارساخوان

ریحانه تاجمیرریاحی[۱]، *مهشید تجربه‌کار[۲]

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی کارشناسی‌ارشد روان‌شناسی بالینی دانشگاه آزاد واحد کرمان، دانشکدهٔ ادبیات‌وعلوم‌انسانی، گروه روان‌شناسی؛ کرمان، ایران؛

۲. دکتری روان‌شناسی تربیتی، استادیار گروه روان‌شناسی دانشگاه باهنر کرمان، کرمان، ایران.

***آدرس نویسندهٔ مسئول:** کرمان، دانشگاه باهنر کرمان. دانشکدهٔ ادبیات‌وعلوم‌انسانی، گروه روان‌شناسی.

***رایانامه:** m.tajrobehkar@uk.ac.ir

تاریخ دریافت: ۶ آذر ۱۳۹۵؛ **تاریخ پذیرش:** ۲۱ اسفند ۱۳۹۵

چکیده

هدف: اکتساب خواندن یکی از ابزارهای مهم یادگیری زندگی روزمره است. خواندن یکی از روش‌های عمدهٔ کسب معلومات و دانش، و بنیادی‌ترین حوزهٔ یادگیری، به‌ویژه در دورهٔ ابتدایی، محسوب می‌شود؛ بااین‌حال برخی دانش‌آموزان با برخورداری از هوش طبیعی، فرصت آموزشی مناسب و نبود اختلالات هیجانی، در خواندن مشکل دارند. این پژوهش باهدف مقایسهٔ میزان اثربخشی روش «دیویس» با تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا» بر بهبود عملکرد خواندن دانش‌آموزان دختر نارساخوان پایهٔ دوم و سوم ابتدایی انجام شد.

روش‌بررسی: این پژوهش از نوع شبه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون_پس‌آزمون برای دو گروه آزمایش بود. جامعهٔ آماری این پژوهش را تمامی دانش‌آموزان دختر نارساخوان پایهٔ دوم و سوم ابتدایی ناحیهٔ یک شهر کرمان تشکیل می‌دادند که در سال تحصیلی ۹۵_۱۳۹۴ مشغول‌به تحصیل بودند. برای انجام این پژوهش ۳۰نفر از دانش‌آموزان دختر نارساخوان، از جامعهٔ فوق به‌شیوهٔ نمونه‌گیریِ در دسترس، پس از اجرای آزمون «هوش وکسلر کودکان» و آزمون «خواندن و نارساخوانی کرمی نوری و مرادی» انتخاب شدند و در دوگروه ۱۵ نفری قرار گرفتند. گروه اول با روش «دیویس» و گروه دوم با تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا» آموزش دیدند. پس‌از پایان مداخله، از هردو گروه، آزمون خواندن و نارساخوانی به‌عمل آمد و نتایج به‌دست‌آمده با استفاده از آزمون «تحلیل کواریانس» بررسی شد.

یافته‌ها: نتایج «تحلیل کواریانس» نشان داد که میزان اثربخشی تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا» مؤثرتر از روش «دیویس» بوده است ($p<۰/۰۰۱$).

نتیجه‌گیری: براساس یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که آموزش با تلفیق روش «دیویس» و «سینا» می‌تواند موجب ارتقای عملکرد خواندن دانش‌آموزان نارساخوان شود.

کلیدواژه‌ها: روش «دیویس»، تلفیق روش «دیویس» و «سینا»، عملکرد خواندن، نارساخوانی.

حق انتشار محفوظ است © ۱۳۹۵، مجله مطالعات ناتوانی. این یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز اختیار_غیرتجاری ۴/۰ بین‌المللی (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa) منتشر شده است که به شما اجازه می‌دهد که مواد منتشر شده در این مقاله را با شرط ارجاع مناسب به نسخهٔ اصلی، به‌طور غیرتجاری نسخه‌برداری و توزیع کنید.

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1396.7.0.65.3]

۱ مقدمه

خواندن فرایندی پیچیده و متشـــکل از چندین رفتار یا مهارت مجزا اســـت که همانند دیگر رفتارها در افراد بهنجار، مراحل و توالی مشـــخصـــی دارد. تحول مهارت‌های زبانی، شـــنیداری، حرکتی، تمیز شـــنیداری و دیداری، و توانایی دقت و تمرکز در انجام فعالیت‌ها (آن‌هـایی که پیش‌نیازهـای خوانـدن و آگـاهی‌هـای واج‌شـــنـاختی و زبان‌شناختی هستند) شناخت کلمات و لذت‌بردن از خواندن، ازجمله مهارت‌های اســـاســـی در فرایند خواندن محســـوب می‌شـــوند (۱). به‌اعتقـاد اهری، یـادگیری خوانـدن شـــامـل دو فرایـنـد رمزگردانی و درک‌مطلب اســـت. برخی کودکان علی‌رغم دریافت آموزش کافی، داشتن بهرهٔ هوشی بهنجار، فقدان ضایعات بیولوژیک (جسمی) بارز، نداشتن مشکلات عاطفی‌ـ‌اجتماعی و ناهنجاری‌های رفتاری، قادر به یادگیری خواندن ازطریق آموزش‌های رایج در مدارس نیستند (۲).

نارساخوانی نشان‌دهندهٔ مشکلات اختصاصی فهمیدن، تولید مجدد و توحید علامت‌ها یا رمزهای کتبی و دارای ابعاد ادراکی، شـــناختی و زبانی است که تا دوران نوجوانی و بزرگ‌سالی ادامه می‌یابد و همراه با رشـــدوتحول منجربه نارســـایی‌هایی در ســـایر مهارت‌ها می‌شـــود و به‌مرورزمان، تغییرات رفتاری و هیجانی گوناگونی را به‌وجود می‌آورد (۳).

اختلالات یادگیری از علل بسیار شایع مراجعهٔ افراد به مراکز درمانی، مراکز خاص آموزش‌وپرورش و کلینیک‌های اختلالات یادگیری است. در این بین، نارســـاخوانی نوع تشـــخیص بســـیار شـــایع را به خود اختصـــاص می‌دهد. تقریباً ۸۰درصـــد کودکان با اختلال یادگیری، نـارســـایی‌هـایی درزمینهٔ خوانـدن دارنـد (۶). انجمن بین‌المللی نارســـاخوانی ، نارســـاخوانی را یک «اختلال یادگیری ویژه» که منشـــأ عصـــبی‌روان‌شـــناختی دارد، تعریف کرده اســـت. انجمن مؤســـســـهٔ «سلامت و رشد کودک» در تعریف نارساخوانی بر مشکلاتی همچون شـــناخت واژه‌ها، هجی‌کردن، دســـت‌خط و ادراک خواندن تأکید کرده است. آمار دانش‌آموزانی که اختلال یادگیری دارند، بین ۴ تا ۱۲ درصد گزارش شـــده اســـت (۵). به‌عقیدهٔ هـاتزلر بیش‌از ۲۵درصـــد اُفت‌تحصیلی کودکان دبستانی از نارسایی خواندن سرچشمه می‌گیرد (۶). براساس تحقیقات انجام‌شده در ایران، میزان شـیوع اختلالات یادگیری ۱۱درصـــد اعلام شـــده اســـت که ۸۵ تا ۹۰درصـــد آنان به نـارســـاخوانی مبتلا هســـتنـد (۴). براســـاس آمـاری کـه وزارت آموزش‌وپرورش کشـــور در ســـال تحصـــیلی ۸۶ـ۱۳۸۵ منتشـــر کرده، بیش‌از ۸میلیون دانش‌آموز در دورهٔ ابتدایی مشغول تحصیل هستند؛ از این‌تعداد حدود ۳۰۰هزار دانش‌آموز نارســـاخوان نیازمند آموزش ویژه وجود دارند که درمان و ترمیم بیشتر آن‌ها انجام نمی‌شود. بسیاری از آنان با همان مشکل بزرگ می‌شـوند، زیرا نارساخوانی اختلالی است که بدون فرایند ترمیم، بهبود نمی‌یابد و تا بزرگســـالی ادامه می‌یابد (۵). امروزه طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های پژوهشیِ روان‌شناسان به بررســـی اختلال خواندن از زاویهٔ اثربخشـــی مداخلات درمانگری اختصـــاص یافته اســـت. برای درمان این اختلال از انواع روش‌های درمانی استفاده شده است. از میان روش‌های درمانی، روش «دیویس» جدیدترین، جامع‌ترین و کامل‌ترین روش چندحســـی اســـت که برای درمان افراد نارساخوان و درقالب روی‌آورد ترکیبی ابداع شده است.

رونالد دیویس، نارســـاخوان بود. وی در ۳۸ســـالگی دریافت که ادراک چگونه به‌صورت ذهنی هدایت می‌شود و چگونه یاد می‌گیریم به‌آسانی بخوانیم، بنویسیم و هجی کنیم. او از این طریق بر ناتوانی خواندن خود چیره شد (۸). دیویس اظهار داشت نارساخوانی ناشی از عواملی مانند کژکاری مغز، گوش داخلی و آسیب مغزی نیست، بلکه حاصل تفکر و واکنش دربرابر حس گم‌گشـــتگی اســـت. نارســـاخوانی ازنظر دیویس «نوعی گم‌گشـــتگی اســـت که از راه یک‌توانایی شـــناختیِ طبیعی پدید می‌آید و تصاویر ذهنی مجسم‌شده را جایگزین ادراکات حسی بهنجار می‌کند. این گم‌گشتگی، در اثر روبه‌روشدن با نمادها، راه‌اندازی می‌شود (۹). زمانی که گم‌گشـــتگی اتفاق می‌افتد تغییر و تحریف در ادراک نشانه‌ها، منجربه توقف خواندن و نوشتن می‌شود. این گم‌گشتگی نیز باعث می‌شـود افراد نارسـاخوان مرتکب اشـتباهاتی شـوند و درنهایت آموزش آن‌ها بی‌نتیجه بماند. دیویس به دودلیل دیدگاه خود را متفاوت می‌داند: نخســـت اینکه بر ادراک تأکید داشـــته اســـت؛ دوم اینکه چون خود، فردی نارســـاخوان بوده، تجارب مســـتقیم و بی‌واســـطه‌ای از این حالت داشته است (۷).

روش «دیویس» شـــامل دومرحله اســـت: یکی تصـــویرســـازی ذهنی و مشاورهٔ موقعیت‌یابی و دوم تسلط بر نمادها. در مرحلهٔ تصویرسازی ذهنی و مشـــاورهٔ موقعیت‌یابی، کودکان با مفاهیمی از تشـــخیص موقعیت و این تصـــور که تعیین‌موقعیت می‌تواند درنظرگرفتن خود در موقعیتی مناســـب در ارتباط با وقایع و شـــرایط محیطی باشـــد، آشـــنا می‌شـوند. در مرحلهٔ تسـلط بر نمادها با اسـتفاده از خمیر، نشـانه‌های خاصـــی مانند حروف الفبا، نشـــانه‌های نقطه‌گذاری (نقطه، علامت سؤال، تعجب، ویرگول و غیره) و کلمات راه‌انداز و نامفهوم، براساس معنای واژه‌ها ساخته می‌شود (۸).

روش آموزشی «سینا» نیز وسیله‌ای برای آموزش خواندن و هجی‌کردن با بهره‌گیری از روش چندحسی «فرنالد» است که سیف نراقی و نادری برای کودکان ایرانی و آموزش زبان فارســـی به آن‌ها تهیه کرده‌اند. عمده‌ترین هدف این وســـیله، آموزش خواندن، هجی‌کردن و درنهایت نوشـــتن به کودکانی اســـت که اختلال یادگیری دارند؛ زیرا این‌گونه کودکان قادر به یادگیری حروف و کلمات ازطریق آموزش‌های رایج در مدارس عادی نیستند و نیاز به آموزش ویژه‌ای دارند که در آن تمام حواس آن‌ها، به‌ویژه حس لامســـه، به‌کار گرفته شـــود (۱). هدف پژوهش حاضـــر بررســـی مقایســـهٔ میزان اثربخشـــی روش «دیویس» با تلفیق دو روش «دیویس» و «ســـینـا» بر بهبود عملکرد خوانـدن دانش‌آموزان دختر نارســـاخوان پایهٔ دوم و ســـوم ابتدایی و همچنین شـــناســـایی مؤثرترین روش درمان نارســـایی خواندن و ارائهٔ آن به دست‌اندرکاران تعلیم‌وتربیت بود.

۲ روش بررسی

روش تحقیق پژوهش حاضر، از نوع شبه‌آزمایشی با طرح پیش‌آزمون‌ـ‌پس‌آزمون برای دو گروه آزمایش بود. متغیر مســـتقل، روش «دیویس» و تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا» و متغیر وابسته، عملکرد خواندن دانش‌آموزان نارســـاخوان بود. در این نوع تحقیق شـــانس جایگزینی آزمودنی‌ها در شـــرایط مختلف آزمایش (قبل و بعد از آزمایش) به‌طور

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1396.7.0.65.3]

مساوی سنجیده شد.

ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بودند از: دانش‌آموزان دختر پایهٔ دوم و سوم دبستان، حواس بینایی و شنوایی سالم، هوش متوسط یا بالاتر از متوسط، داشتن ناتوانی خواندن و نداشتن اختلال همراه. ملاک‌های خروج از پژوهش نیز عبارت بودند از: هوش پایین‌تر از متوسط (۸۵ به پایین)، مشکل در حواس بینایی و شنوایی و نیز داشتن اختلال همراه. جامعهٔ آماری این پژوهش را تمامی دانش‌آموزان دختر نارساخوان پایهٔ دوم و سوم دورهٔ ابتدایی ناحیهٔ یک شهر کرمان تشکیل می‌داد که در سال تحصیلی ۹۵ـ۱۳۹۴ مشغول به تحصیل بودند. همچنین برای انجام این پژوهش ۳۰نفر از دانش‌آموزان دختر نارساخوان، از جامعهٔ فوق به‌شیوهٔ نمونه‌گیریِ دردسترس، پس از اجرای آزمون «هوش وکسلر» و نیز آزمون «خواندن و نارساخوانی کرمی نوری و مرادی»، انتخاب شدند و در دوگروه ۱۵نفری قرار گرفتند. گروه اول با روش «دیویس» و گروه دوم با روش «دیویس» و «سینا» آموزش دیدند. در گروه روش «دیویس»، به‌مدت ۴ماه، ۱جلسهٔ آموزشی ۶۰دقیقه‌ای به‌طور انفرادی برای بهبود عملکرد خواندن دانش‌آموزان نارساخوان تشکیل شد که به شرح زیر است:

جدول ۱. خلاصهٔ جلسات آموزش روش «دیویس»

جلسه	شرح مختصر
۱	روشن‌ساختن مفهوم و تصویرسازی ذهنی: در این جلسه ابتدا دست برتر دانش‌آموز تعیین شد و سپس از وی خواسته شد تا با استفاده از قوهٔ تخیل خود و با چشمان بسته تصویر چیزهای موردعلاقهٔ خود مثلاً کیک شکلاتی را در ذهن تصویرسازی کند.
۲	تمرین جهت‌یابی: از دانش‌آموز خواسته شد که دیگر به آن‌چه در تصورش ساخته است، فکر نکند و اجازه دهد گم‌گشتگی یا همان حواس‌پرتی اتفاق بیفتد.
۳	شیوهٔ رهاسازی: به دانش‌آموز گفته شد دستش را مشت کند و سپس به‌طور ذهنی، خیال کند دستش را باز کرده است، ولی به‌جای بازکردن دست، مشتش را سفت‌تر کند. برعکس این تمرین نیز انجام شد.
۴	روش مرور موقعیت‌یابی: از دانش‌آموز خواسته شد که انگشتش را در مکانی که نقطهٔ موقعیت‌یابی در آن‌جاست، قرار دهد.
۵	میزان‌سازی دقیق: از دانش‌آموز خواسته شد تا مکان دوری مانند یک منظره را نگاه کند؛ سپس همان‌طور که به آن نقطه نگاه می‌کند، تعادل خود را روی یک پا حفظ کند.
۶	ادامهٔ تمرینات میزان‌سازی دقیق: از دانش‌آموز خواسته شد سرش را به‌طرف پایین خم کند و ضمن حفظ تعادل روی یک پا، با حرکت‌دادن تمرکزِ ذهنش، تعادلش را از بین ببرد.
۷	هماهنگی: دانش‌آموز باید با حفظ تعادل ابتدا یکی از توپ‌های پرتاب‌شده را در یک‌دست و دیگری را در دست دیگرش بگیرد، سپس دو توپ همزمان در دوطرف خط میانی پرتاب شد.
۸	تسلط بر نمادهای اصلی: تسلط بر حروف الفبا؛ به این‌صورت که از دانش‌آموز خواسته شد حروف الفبا را با خمیر مدل‌سازی کند و سپس حروف موردنظر را در متن‌های مختلف پیدا کند و دور آن خط بکشد.
۹	مرور جلسهٔ قبل و تسلط‌یابی بر علائم نقطه‌گذاری: از دانش‌آموز خواسته شد علائمی مانند علامت سؤال، دو نقطه، ویرگول و غیره را با خمیر بسازد.
۱۰	هجی‌کردن ـ خواندن: از دانش‌آموز خواسته شد حروف یک کلمه را تشخیص دهد و آن‌ها را یکی‌یکی بدون‌صداکشی بخواند، و درصورت اِشکال، کلمه را بعد از درمانگر تکرار کند.
۱۱	روبیدن ـ روبیدن ـ هجی‌کردن: از دانش‌آموز خواسته شد کل کلمه را برانداز کند. اگر کلمه را درست نخواند، دوباره آن را نگاه کند و اگر برای بار دوم نیز کلمه را صحیح نخواند، آن را هجی کند.
۱۲و۱۳	براندازکردن ـ هجی‌کردن: از دانش‌آموز خواسته شد تکه‌های کاغذ را برای آشکارکردن تک‌تک واژه‌ها و خطوط متن حرکت دهد.
۱۴	تصویر در نقطه‌گذاری: به این صورت که ابتدا از دانش‌آموز خواسته شد جمله‌ای از متن را بخواند، سپس به کلمات متن نگاه نکند تا معنای چندکلمه از او پرسیده شود.
۱۵	آزمون خواندن از دانش‌آموزان گروه آزمایش گرفته شد.

در گروه دوم (تلفیق روش «دیویس» و «سینا»)، به‌مدت ۴ماه، ۱۷جلسهٔ آموزشی ۶۰دقیقه‌ای به‌طور انفرادی آموزش داده شد، که به شرح زیر است:

جدول ۲. خلاصهٔ جلسات آموزش تلفیق روش «دیویس» و «سینا»

جلسه	شرح مختصر
۱	روشن‌کردن مفهوم و تصویرسازی ذهنی: ابتدا دست برتر دانش‌آموز تعیین شد و سپس از وی خواسته شد تا با استفاده از قوهٔتخیل خود و با چشمان بسته تصویر چیزهای موردعلاقه‌اش را در ذهن تصویرسازی کند.
۲	تمرین جهت‌یابی: از دانش‌آموز خواسته شد که دیگر به آن‌چه در تصورش ساخته است، فکر نکند و اجازه دهد گم‌گشتگی یا همان

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1396.7.0.65.3]

	حواس‌پرتی اتفاق بیفتد.
۳	شیوهٔ رهاسازی: به دانش‌آموز گفته شد دستش را مشت کند و سپس به‌طور ذهنی یک دستِ بازِ خیالی را فرض کند، ولی به‌جای بازکردن دست، مشتش را سفت‌تر کند. برعکس این تمرین نیز انجام شد.
۴	روش مرور موقعیت‌یابی: از دانش‌آموز خواسته شد انگشتش را در مکانی که نقطهٔ موقعیت‌یابی در آن‌جاست، قرار دهد، مثلاً دانش‌آموز دستش را روی سرش قرار دهد و تصور کند انگشتش در خط میانی بدنش قرار دارد، سپس بر انگشت او ضربه خورد و گفته شد که این همان نقطه‌ای است که او نباید آن را حرکت دهد.
۵	میزان‌سازی دقیق: از دانش‌آموز خواسته شد تا با چشمان باز مکان دوری مانند یک‌منظره را نگاه کند، سپس تعادل خود را روی یک پا حفظ کند.
۶	ادامهٔ تمرینات میزان‌سازی دقیق: از دانش‌آموز خواسته شد سرش را به‌طرف پایین خم کند و ضمن حفظ تعادلش روی یک پا، با حرکت‌دادن تمرکز ذهنش، تعادلش را از بین ببرد.
۷	هماهنگی: دانش‌آموز با حفظ تعادل، ابتدا یکی از توپ‌های پرتاب‌شده را در یک‌دست و دیگری را در دست دیگرش گرفت، سپس دو توپ همزمان در دو طرف خط میانی پرتاب شد.
۸	خواندن با ساده‌ترین کلمه، یعنی «آب»، شروع شد. اگر دانش‌آموز مفهوم آب را نمی‌دانست، ابتدا معنای و مفهوم آن فهمانده شد و سپس از دانش‌آموز خواسته شد حروف آب را با خمیر مدل‌سازی کند و سپس حروف موردنظر را در متن‌های مختلف پیدا کند و دور آن خط بکشد.
۹	از دانش‌آموز خواسته شد حروف «آ» و «ب» را به‌ترتیب از جای خود خارج کند و درحالی‌که صدای هر حرف کشیده می‌شد، حروف را با انگشتان خود لمس و پس‌از شنیدن صدای هر حرف آن را تکرار کند.
۱۰	دانش‌آموز درحالی‌که همزمان با صدای مربی، صدای حروف را می‌کشید، هرحرف را به‌ترتیب، سرجای خود قرار می‌داد و کلمه را بخش می‌کرد.
۱۱	هجی کردن ــ خواندن: از دانش‌آموز خواسته شد حروف یک کلمه را تشخیص دهد و آن‌ها را یکی‌یکی بدون صداکشی بخواند.
۱۲	روبیدن ــ روبیدن ــ هجی‌کردن: از دانش‌آموز خواسته شد کل کلمه را برانداز کند. اگر کلمه درست خوانده نشد، دوباره آن را نگاه کرده و اگر برای باردوم نیز کلمه را صحیح نخواند، آن را هجی کند.
۱۳	در این مرحله از عنوان‌های درشت روزنامه‌ها یا کتاب‌های داستانیِ ساده با حروف چاپی بزرگ کمک گرفته شد. بدین‌صورت‌که از دانش‌آموز خواسته شد دور حرف یا کلمه‌های تعیین‌شده را با مداد خط بکشد یا آن‌ها را قیچی کند.
۱۴	در این مرحله دانش‌آموز باید می‌توانست کلمهٔ «آب» را بخواند و بدون نگاه‌کردن به آن، با انگشت خود آن را رسم کند، سپس بقیهٔ کلمه‌ها همانند مراحل بالا آموزش داده شد.
۱۵	پس‌از آموختن ۳ کلمهٔ «آب»، «بابا»، «داد» جمله‌سازی آغاز شد. دانش‌آموز کلمه‌ها را به‌ترتیب در کنار یک‌دیگر قرار می‌دهد و اولین‌جمله را می‌سازد.
۱۶	از دانش‌آموز خواسته شد با حروفی که یاد گرفته است کلمه‌های جدیدی مانند «آباد» را خارج از کلمه‌های روش «سینا» بسازد.
۱۷	آزمون خواندن از دانش‌آموزانِ گروه آزمایشی دوم گرفته شد.

ابزارهای به‌کاررفته در این پژوهش عبارتند از:

۱) آزمون «خواندن و نارساخوانی کرمی نوری و مرادی» (نما): این آزمون را کرمی نوری و مرادی برای دانش‌آموزان دختر و پسر یک‌زبانه (فارسی) و دوزبانه (تبریزی و سنندجی) پایهٔ اول تا پنجم دبستان، هنجاریابی کرده‌اند. این آزمون شامل ده خرده‌آزمون است که عبارتند از: آزمون خواندن واژه‌ها، آزمون خواندن واژه‌های بدون معنی، آزمون درک واژه ها، آزمون زنجیرهٔ واژه ها، آزمون درک متن، آزمون نامیدن تصاویر، آزمون حذف آواها، آزمون نشانهٔ حروف، آزمون نشانهٔ واژه‌ها. حیدری و همکاران (۱۱) ضریب «آلفای کرونباخ» این آزمون را ۸۲٪ گزارش کرده‌اند.

۲) آزمون «هوش وکسلر کودکان» (ویرایش چهارم): این آزمون فُرم تجدیدنظرشدهٔ آزمون «هوشی وکسلر کودکان» (ویرایش سوم: ۱۹۹۱) است که در سال (۲۰۰۲) برای کودکان ۶ تا ۱۶ ساله تهیه شده است. آزمون «هوش کودکان وکسلر» (ویرایش چهارم) اندازه‌گیری هوش کلی و چهار نمرهٔ شاخص شامل درک‌مطلب کلامی، استدلال ادراکی، حافظهٔ فعال و سرعت پردازش را فراهم می‌کند. این آزمون را عابدی و همکاران (۱۰)، روی نمونه‌ای از کودکان ایرانی انطباق داده‌اند و هنجاریابی کرده‌اند. اعتبار خرده‌آزمون‌ها در بازآزمایی در محدودهٔ ۶۵٪ تا ۹۵٪ و ضرایب اعتبار تنصیف از ۷۱٪ تا ۶۸٪ گزارش شده است.

۳ یافته‌ها

میانگین سن افراد شرکت‌کننده در این پژوهش ۸/۶سال و انحراف‌استاندارد آن ۰/۴۹ است؛ همچنین ازنظر تحصیلات والدین، ۱۹نفر از شرکت‌کنندگان در مطالعه (۶۴درصد) دارای تحصیلات ابتدایی تا دیپلم، ۷نفر (٪۲۳درصد) دارای لیسانس و ۴نفر (۱۳درصد) دارای مدرک فوق‌لیسانس و بالاتر بودند. پس‌از اجرای برنامهٔ مداخله‌ای بر روی گروه‌ها، داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1396.7.0.65.3]

تجزیه‌وتحلیل شدند. برای تعیین اثربخشی روش‌های مداخله و باهدف حذف اثر پیش‌آزمون، از تحلیل کواریانس استفاده شد. برای بررسی نُرمال‌بودن توزیع داده‌ها از آزمون «کولموگروف‌ـ اسمیرنف» استفاده شد و ملاحظه شد که داده‌ها از توزیع نُرمال تبعیت می‌کنند.

جدول ۳. میانگین و انحراف‌استاندارد نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون خواندن دو گروه «دیویس» و تلفیق روش «دیویس» و «سینا» به‌همراه نتایج آزمون «تحلیل کواریانس»

گروه‌ها	پیش‌آزمون		پس‌آزمون		مقدار F	مقدار p
	میانگین	انحراف‌استاندارد	میانگین	انحراف‌استاندارد		
«دیویس»	۱۷/۰۵	۱/۵۳	۲۲/۴۶	۱/۳۲	۹۶/۳۵	<۰/۰۰۱
تلفیق روش «دیویس» و «سینا»	۱۷/۱۵	۱/۲۸	۲۵/۵۱	۰/۹۹		

جدول ۳ میانگین و انحراف‌استاندارد دوگروه را در مرحلهٔ پیش‌آزمون‌ـ پس‌آزمون نشان می‌دهد. مقایسهٔ میانگین نمرات پیش‌آزمون و پس‌آزمون در دوگروه روش «دیویس» و تلفیق روش‌های «دیویس» و «سینا»، بر این دلالت دارد که میانگین‌نمرات عملکرد خواندن دانش‌آموزان در مرحلهٔ پس‌آزمون به‌دنبال مداخلهٔ درمانی، افزایش یافته است و میانگین گروه دوم (تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا») در مرحلهٔ پس‌آزمون، بیشتر از میانگین گروه روش «دیویس» بوده است. نتایج آنالیز کوواریانس در جدول ۳ نشان می‌دهد که بین نمرات پس‌آزمونِ عملکرد خواندن دو گروه «دیویس» و «تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا»» تفاوت معناداری وجود دارد (p<۰/۰۰۱).

۴ بحث

پژوهش حاضر باهدف مقایسهٔ میزان اثربخشی روش «دیویس» با تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا» بر بهبود عملکرد خواندن دانش‌آموزان دختر نارساخوان پایهٔ دوم و سوم ابتدایی انجام شد. به‌عبارت‌دیگر، هدف کلی و غایی این پژوهش بررسی این مسئله بود که «آیا بین روش «دیویس» و تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا» تفاوت معناداری وجود دارد؟ و اگر تفاوتی وجود دارد کدام‌روش در بهبود عملکرد خواندن دانش‌آموزان مؤثرتر است؟». نتایج این پژوهش نشان داد که تفاوت میانگین‌نمرات پس‌آزمون و پیش‌آزمون عملکرد خواندن گروه «تلفیق روش «دیویس» و «سینا»» از گروه روش «دیویس» بیشتر است. باتوجه‌به معناداری این تفاوت، میانگین‌ها در تحلیل کواریانس درنتیجهٔ تلفیق روش «دیویس» و «سینا» مؤثرتر از روش «دیویس» است. در پژوهش‌های پیشین، پژوهشی که این دو روش آموزشی را با هم مقایسه کند، یافت نشد، اما حیدری و همکاران (۱۱)، به مقایسهٔ دو روش «فرنالد» و «دیویس» بر عملکرد خواندن دانش‌آموزان نارساخوان پرداختند و براساس نتایج به‌دست‌آمده مشخص شد که روش «دیویس» درمقایسه با روش «فرنالد» اثربخشی بیشتری دارد؛ همچنین جناآبادی (۱۲)، به بررسی تأثیر روش‌های بازپروری «کپارت» و «سینا» در درمان نارسایی ویژهٔ یادگیری پرداخت و به این نتیجه دست یافت که میزان اثربخشی روش «سینا» بالاتر از روش «کپارت» بوده است.

روش «دیویس» راهبردهای آوایی برای شناخت کلمات و مهارت‌های نوشتاری را آموزش نمی‌دهد، بلکه عوامل مختل‌کنندهٔ ادراک را مشکلات اصلی خواندن می‌داند. تمرینات دیویس با تأکید بر جنبه‌های اساسی خواندن، مانند حرکت چشم در سطح کلمه، دیدن کلمات به‌صورت کل، شناسایی حروف به‌صورت یکپارچه و درک مفهوم کلمه که جزء مسائل ضروری خواندن است، موجب بهبود خواندن دانش‌آموزان نارساخوان شده است (۸). روش «دیویس» با تأکید بر دو جنبهٔ تصویرسازی ذهنی و موقعیت‌یابی (توجه) شناخته شده است؛ در این وضعیت افراد نارساخوان موقعیت خود را تشخیص می‌دهند و خود را در موقعیتی مناسب در ارتباط با وقایع و موقعیت محیطی درنظر می‌گیرند. در این روش به افراد نارساخوان کمک می‌شود تا بفهمند گم‌گشتگی حالتی است که آن‌چه را چشم می‌بیند یا گوش می‌شنود، مغز دریافت نمی‌کند. در تمرین‌های روش «دیویس»، دانش‌آموز با استفاده از تصویرسازی ذهنی یاد می‌گیرد با حفظ توجه و افزایش توانایی مهار آن، از پدیدآمدن احساس گم‌گشتگی و گیجی درهنگام کارکردن با نمادها جلوگیری کند و در تسلط‌یابی بر نمادها با استفاده از خمیر، نشانه‌های خاصی مانند حروف الفبا، نشانه‌های نقطه‌گذاری (نقطه، علامت سؤال، تعجب، ویرگول) و کلمات بی‌معنی و نامفهوم را براساس تجسم‌کردن معنی واژه‌ها، بسازد. روش «دیویس» بر شناخت و خواندن کلمات به‌صورت کلی، حفظ‌توجه، جلوگیری از حواس‌پرتی و اغتشاش ادراک برای بهبود خواندن تأکید دارد؛ همچنین با تأکید بر عینی‌کردن کلمات انتزاعی، توجه‌به مفهوم کلمات و روان‌خوانی علاوه‌بر بهبود خواندن به افزایش شناخت حروف و قراردادن آن در قالب یک‌کلمه، درک معنی و کاربرد آن در متن کمک می‌شود (۸). از طرف دیگر در روش «سینا» ضمن تقویت مهارت‌های ادراکی و حافظهٔ دخیل در خواندن، کودکان نارساخوان به قدرت شناخت رابطهٔ بین نمادهای نوشتاری و گفتاری، شناخت حروف الفبا، کلمات پایه و تجزیه‌وترکیب کلمات دست می‌یابد. به این‌شکل زمینه‌ای برای رسیدن به هدف نهایی خواندن که درک و فهم کلمات و جملات خواندن است، فراهم می‌شود. در روش «سینا» از حواس سه‌گانهٔ بینایی، شنوایی و لامسه استفاده می‌شود و آموزش زبان فارسی از حروف و کلمات ابتدایی آغاز می‌شود و با ارائهٔ تمرین‌های خاص و ارائهٔ کلماتی که قابل‌لمس هستند، آموزش و یادگیری درونی و قابل‌فهم می‌گردد. تنوع تمرین‌ها در روش «سینا» (داستان‌سازی، تمرین تندخوانی، استفاده از تیترهای روزنامه‌ها و کتاب‌های داستان، ساختن کلمه‌های ترکیبی بامعنای و بی‌معنا، تکرار با صدای بلند، هجی‌کردن و بخش‌کردن) از عوامل موفقیت این روش در نارسایی خواندن است (۱).

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1396.7.0.65.3]

۵ نتیجه‌گیری

باتوجه‌به نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش حاضر، می‌توان این‌گونه گفت که مداخلات آموزشیِ تلفیق دو روش «دیویس» و «سینا» بر عملکرد خواندن دانش‌آموزان دارای اختلال خواندن مؤثرتر از روش آموزشی «دیویس» بود؛ بنابراین می‌توان این شیوهٔ آموزشی را شیوه‌ای مؤثرتر در حل مشکلات خواندن دانست و آن را برای درمان اختلال یادگیری به درمانگران و جامعهٔ علمی پیشنهاد کرد.

۶ تشکر و قدردانی

این پژوهش برگرفته از پایان‌نامهٔ کارشناسی‌ارشد ریحانه تاجمیرریاحی به‌راهنمایی دکتر مهشید تجربه‌کار و با همکاری مراکز درمان اختلالات یادگیری شهر کرمان صورت گرفته است. بر خود لازم می‌دانیم که از همکاری این مراکز تشکر و قدردانی کنیم.

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1396.7.0.65.3]

References

1. Naderi E, Seif Naraghi M. Learning Disabilities. 11th edition. [Tehran]: Amirkabir Pub.; 2011. [Persian][Link]
2. Babapour Khirodin J, Sobhi Gharamaleki N. Learning Disorders: Diagnostic and therapeutic approach. [Tehran]: Soroush; 2001. [Persian] [Link]
3. Tabrizi M. Treat reading disorders. [Tehran]: Gofteman Khalagh; 2004. [Persian] [Link]
4. Shakiba A. Investigating the impact of mutual learning method on reading comprehension and social development among dyslexic students in fifth year of elementary school in Sabzevar city. [Tehran]: Alame Tabataba'i; 2002. [Persian][Link]
5. Dadsetan P. Language Disorder: Method of diagnosis and rehabilitation. [Tehran]: Alzahra University;2005. [Persian] [Link]
6. Sadock BJ, Sadock VA, Ruiz P. Comprehensive textbook of psychiatry. 7th ed. [Philadelphia]: Williams and Wilkins. 2000. [Link]
7. Feizi Poor H, Akhvan Tafti M. The effectiveness of Davis correction method at increase reading performance. J New thoughts Educ. 2005;1(1):39-50. [Persian][Link]
8. Davis K. The gift of dyslexia. [California]: Ability workshop press; 2002. [Link]
9. Heidari T, Amiri Sh, Molavi H. Effect of the Davis training method on self-concept children with dyslexia. Journal of Behavioral Sciences. 2012;6(2):41-58. [Persian][Link]
10. Abedi M, Sadeghi A, Rabiee M. Standardization Wechsler Intelligence scale for children Fourth edition in chahar mahal va bakhteyari province. Journal of Personality & Individual Differences. 2013;2(3):138-58. [Persian][Link]
11. Heidari T, Shahmive Isfahani A, Abedi A, Bahramipour M. The comparison of Fernald and Davis Method on reading performance in the dyslexic student. 2012; 13(48):34-42. [Persian][link]
12. Janaabadi H. The study of effectiveness of Kephart and Sina rehabilitation method on treating learning disorder, reading disorder. Journal of Study of Educational Psychology. 2008;5(1):15-26. [Persian] [Link]

[Downloaded from www.jdisabilstud.org on 2026-11-02]

[DOR: 20.1001.1.23222840.1396.7.0.65.3]